

доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/25-2014-%D1%80>

14. Ромусік Я. В. Продуктивність праці як елемент світогосподарської диспропорційності / Я. В. Ромусік // Економіка промисловості. – 2010. – № 3. – С. 175 – 180.

15. Украина в мире: обзор международных индексов (2013) [Электронный ресурс]. – Режим

доступу:

http://www.feg.org.ua/docs/ukraine_inthe_world_2013_rus_web.pdf

16. The Global Competitiveness Index 2014 – 2015 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/news/2014/09/03/6873>

*Рецензент д.е.н., професор УПА Прохорова В.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.*

УДК 338.242

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ: СУТНІСТЬ, ЗАГРОЗИ

Павліченко В.М., к.ю.н., ст. викладач (ХІФ УДУФМТ)

В статті досліджено сутність поняття «економічна безпека підприємства», взаємозв'язок понять «виклик», «ризик», «загроза», «небезпека» та визначено їх співвідношення. Визначені та систематизовані зовнішні та внутрішні загрози економічній безпеці українських підприємств в умовах фінансово-економічної та політичної кризи за функціональними складовими економічної безпеки (фінансовою, інтелектуальною і кадровою, техніко-технологічною, політико-правовою, екологічною, інформаційною, силовою).

Ключові слова: економічна безпека підприємства, ризик, загрози економічній безпеці

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ УКРАИНСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА: СУЩНОСТЬ, УГРОЗЫ

Павличенко В.Н., к.ю.н., ст. преподаватель (ХИФ УГУФМТ)

В статье исследована сущность понятия «экономическая безопасность предприятия», взаимосвязь понятий «вызов», «риск», «угроза», «опасность» и определено их соотношение. Определены и систематизированы внешние и внутренние угрозы экономической безопасности украинских предприятий в условиях финансово-экономического и политического кризиса по функциональным составляющим экономической безопасности (финансовой, интеллектуальной и кадровой, технико-технологической, политико-правовой, экологической, информационной, силовой).

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, риск, угрозы экономической безопасности

ECONOMIC SECURITY OF THE UKRAINIAN ENTERPRISES IN CONDITIONS OF FINANCIAL-ECONOMIC CRISIS: ESSENCE, THREATS

*Pavlichenko V.N., PhD (legal sciences), senior teacher
(Kharkiv Institute of Finance Ukrainian State University of Finance and International Trade)*

For providing of exit of Ukraine from a crisis and creation of base for its economy growing it is necessary of increase of amount stably, effectively and transparently functionings enterprises in all industries of economy, decline of unofficial economy, growth of tax receipts. It is necessary to create the terms of providing of economic security of enterprises.

Essence of concept «Economic security of enterprise», the relationship of concepts «call», «risk», «threat», is investigational in the article, «danger» and their correlation is determinated. To our opinion, most adequate is

determination of economic security of enterprise as the state of protected of activity of enterprise from all types of threats, both external and internal, which the stable functioning and progressive development of enterprise is provided at. The internal and external threats of economic security of the Ukrainian enterprises in the conditions of financial-economic and political crisis on the functional components of economic security (financial, intellectual and skilled, technical-technological, political- law, ecological, informative, power) are certain and systematized.

Keywords: *economic security of enterprise, risk, threats of economic security*

Постановка проблеми. В сучасних умовах поглиблення фінансово-економічної кризи в Україні, інфляційних процесів, політичної нестабільності, особливо актуальним є створення базису для поступового виходу з кризового стану та подальшого розвитку економіки. Необхідною умовою для цього є зменшення дефіциту державного бюджету за рахунок не «урізування» витрат на освіту, науку, медицину тощо, а за рахунок поповнення його доходної частини. У 2013 р. дефіцит держбюджету України склав 64,7 млрд. гривень, або 4,4 % ВВП [1], у 2014 р. очікується 7,25%, у 2015 р. - 8% [2].

Як відомо, найбільш вагомим джерелом доходів держави є податкові надходження, їхня питома вага у 2011 році склала 83,1%, але у 2012 р. при зростанні абсолютного обсягу, їхня частка в доходах державного бюджету знизилася. У свою чергу, в 2013 р. порівняно з попереднім роком спостерігалось скорочення як абсолютного обсягу податкових надходжень (на 11,9 млрд. грн.), так і їхньої питомої ваги (на 1,9%). Зокрема, надходження основного бюджетоутворюючого податку – ПДВ – зменшилися на 10,5 млрд. грн [3].

Відтак, дефіцит фінансових ресурсів зумовив вжиття наступних заходів фіскальної політики. Законом України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» від 27 березня 2014 року № 1166-VII збільшено ставки акцизного податку на окремі види підакцизної продукції. Зауважимо, що Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» від 31 липня 2014 року № 1621-VII передбачено підвищення з 1 вересня 2014 року ставок акцизного податку на тютюнові вироби та мінімального акцизного податкового зобов'язання із сплати цього акцизного податку.

Податкові надходження займають більшу частку у формуванні доходів місцевих бюджетів України, яка за період 2011 – 2013 рр. коливалася у межах 38,1% до 42,4% . Основним бюджетоутворюючим податком місцевих бюджетів виступає податок на доходи фізичних осіб, питома вага якого коливалася у межах від 27,1% до 32,0% [3].

Однак, актуальними проблемами формування доходної частини місцевих бюджетів України залишаються слабка власна фінансова база (частка місцевих податків і зборів у 2013 р.

склала лише 3,3%) та значна залежність від офіційних трансфертів, що надаються з Державного бюджету України. Разом із цим, відзначимо, що прийняття Податкового кодексу України позитивно позначилося на системі місцевого оподаткування, головним чином це віднесення єдиного податку до числа місцевих податків і зборів.

Великою проблемою є «тінізація» економіки України. «Тіньові» підприємства не перерозподіляють власних доходів до бюджетів та державних цільових фондів, не сплачують податків, збільшуючи власні прибутки. Рівень тіньової економіки в Україні за методом «витрати населення – роздрібний товарообіг» у 2012 році становив 40-45% ВВП, за фінансовим методом – 40-45%, за монетарним методом – 25-45%, за методом збитковості – 25-30% [4]. Наявність та подальший швидкий розвиток тіньової економічної діяльності, значне збільшення її обсягів, ускладнення видів її діяльності тощо є найважливішою загрозою економічній безпеці країни.

Отже, для забезпечення умов виходу України з кризи та створення базису для її економічного зростання необхідно збільшення кількості стабільно, ефективно і прозоро функціонуючих підприємств в усіх галузях економіки, детінізація економіки, зростання податкових надходжень. Для цього необхідно створити умови забезпечення економічної безпеки підприємств.

Тому актуальним є дослідження економічної безпеки українських підприємств, її складових та загроз економічній безпеці в умовах фінансово-економічної кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам економічної безпеки підприємства присвячена велика кількість наукових праць. Значний внесок належить таким вітчизняним і зарубіжним ученим, як О.В. Ареф'єва, А.Л. Беспалько, В.А. Богомолов, Г.С. Вечканов, В.І. Відяпін, А.С. Власков, В.Ф. Гапоненко, В.М. Геєць, С.О. Грунін, В.С. Гусев, В.Л. Дикань, В.І. Дуженков, В.А. Дьомін, Д.І. Єфимов, Д.І. Ковальов, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, Г. В. Козаченко, Б.І. Кузін, Т. Б. Кузенко, О.М. Ляшенко, І.Л. Назаренко, С.А. Олейников, В. П. Пономарьов, О.І. Черняк [5 - 15] та інші, в працях яких закладені основні сучасної теорії економічної безпеки підприємства. Класифікації

загроз економічній безпеці підприємства (ЕБП) розроблені в працях українських дослідників [16 - 19] та ін.

Виділення недосліджених аспектів проблеми. Але недостатньо розробленими залишаються питання визначення загроз економічній безпеці українських підприємств з урахуванням специфіки сучасної фінансово-економічної та політичної кризи.

Тому **метою статті** є визначення основних загроз економічній безпеці українських підприємств в сучасних умовах фінансово-економічної та політичної кризи, систематизація їх за складовими ЕБП.

Основний матеріал статті. В літературі немає єдиного визначення понять «економічна безпека», «економічна безпека підприємства». На нашу думку, найбільш адекватним є визначення ЕБП як стану захищеності діяльності підприємства від всіх видів загроз, як зовнішніх, так і внутрішніх, при якому забезпечується стабільне функціонування і прогресивний розвиток підприємства, що досягається шляхом максимально ефективного використання наявних ресурсів і швидкої адаптації до умов середовища, що змінюються [11, с. 76].

Але про безпеку необхідно і правомірно говорити лише тоді, коли існує яка-небудь небезпека. Саме небезпека в методологічному плані повинна стояти на першому місці, з її аналізу повинне розпочинатися дослідження проблеми безпеки.

В економічній літературі часто вживаються поняття небезпеки, ризику, загрози як синоніми, між ними не робиться чітких відмінностей. Тому перш за все потрібно розмежувати ці поняття.

В результаті аналізу існуючих визначень ризику найбільш адекватним представляється визначення ризику як можливості недосягнення мети системи. Якщо метою діяльності ринкового суб'єкта є

здобуття певної суми прибутку в певний проміжок часу, то недосягненням його мети можна вважати здобуття величини прибутку, що відрізняється від очікуваної. Кількісне вираження ризик знаходить у вірогідності настання яких-небудь подій. Отже, економічний ризик – це можливість недосягнення мети ринкового суб'єкта, кількісно виражений вірогідністю цього недосягнення.

Тепер виникає питання, яке поняття ширше, ризик або небезпека. Небезпека – це об'єктивно існуюча можливість негативної дії на соціальний організм, в результаті якого йому може бути заподіяний який-небудь збиток, шкода, погіршуюча його стан, додаючи його розвитку небажані динаміку або параметри (характер, темп, форми і так далі). Джерела небезпеки – це умови і чинники, які самі по собі або в певних поєднаннях несуть загрозу для діяльності суб'єкта економічних відносин.

За ступенем вірогідності реалізації розрізняють реальну і потенційну небезпеку. Крім того, за можливими результатами (сприятливий, несприятливий) і за ступенем вірогідності настання несприятливого результату можна виділити наступні види небезпеки (див. рис. 1): *виклик* - сукупність обставин, не обов'язково конкретно загрозового характеру, але що безумовно вимагають реагувати на них (за відсутності реакції суб'єкта можливий як сприятливий, так і несприятливий для нього результат); *неприйнятний ризик* – можливість виникнення несприятливих наслідків для господарюючого суб'єкта за зовнішніх і внутрішніх умов, що склалися (за відсутності реакції підприємства можливий несприятливий для нього результат); *загроза* – найбільш конкретна і безпосередня форма небезпеки, коли для суб'єкта економічних стосунків обов'язково настануть несприятливі наслідки, якщо не вживати жодних заходів по їх запобіганню.

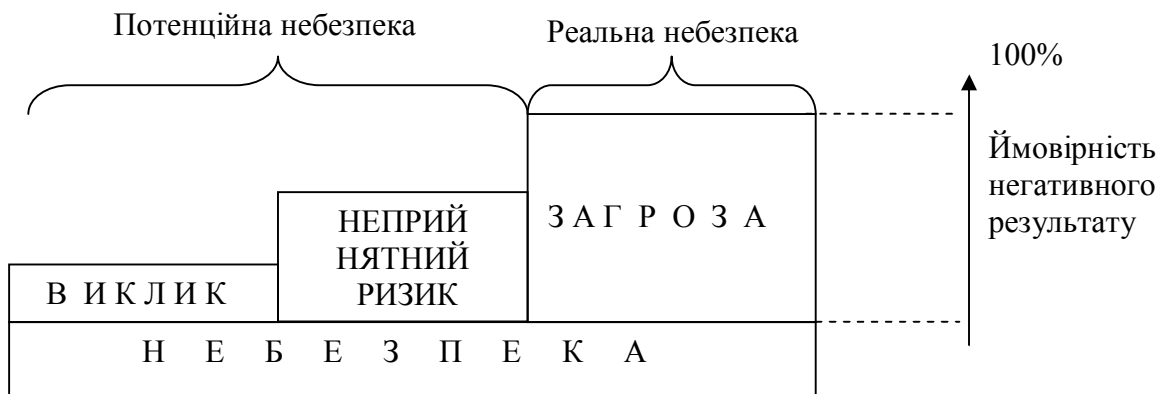

Рис. 1. Схема видів небезпеки для суб'єкта економічних відносин (підприємства)

Таким чином, поняття небезпеки ширше, ніж поняття ризику; останній є різновидом небезпеки. Небезпека, як така, є спонукальним стимулом діяльності по забезпеченню безпеки.

В статті Ж.С. Костюк розглянуто взаємозв'язок цих понять. На думку автора, загроза є частиною ризику і конкретною формою небезпеки, яка виникає у разі негативного наслідку прийнятого рішення чи не виправданого ризику. Але загроза – це не частина ризику, це форма його прояву, тому концепція взаємозв'язку ризику, небезпеки та загрози у [20], на нашу думку, є недостатньо коректною.

В літературі існує декілька класифікацій загроз економічній безпеці підприємства за різними ознаками. Наприклад, Л. Пашнюк [16] класифікує загрози за місцем знаходження (зовнішні та внутрішні); за джерелами виникнення (об'єктивні та суб'єктивні), за можливістю прогнозування (передбачувані та непередбачувані); за ступенем очевидності (явні та приховані); за частотою виникнення (постійні та випадкові); за моментом існування (актуальні та потенційні); за об'єктивністю існування (реальні та надумані); за

віддаленістю у часі (безпосередні, близькі (до року) та далекі (більше року)); за суб'єктами загрози; за віддаленістю у просторі, за формами прояву (кількісні, якісні), за видами збитків та ін. О.О. Мельник у [17] доповнює класифікацією ознаками: по природі виникнення (економічні, політичні, правові, техногенні, екологічні, конкурентні, контрагентні), за значимістю або істотністю збитку (несуттєві, істотні, значні, катастрофічні).

Багато вчених відмічають, що найбільш важливою для забезпечення ЕБП є класифікація загроз на внутрішні та зовнішні, адже воно може впливати лише на внутрішні загрози, а щодо зовнішніх – вживати заходів по мінімізації наслідків їхнього прояву.

На нашу думку, зовнішні та внутрішні загрози доцільно розподіляти за функціональними складовими ЕБП, що дозволить розробляти заходи з їх нейтралізації (див. рис. 2). Кожна функціональна складова ЕБП (фінансова, інтелектуальна і кадрова, техніко-технологічна, політико-правова, екологічна, інформаційна, силова [5]) характеризується власним змістом, набором функціональних критеріїв та способами забезпечення.

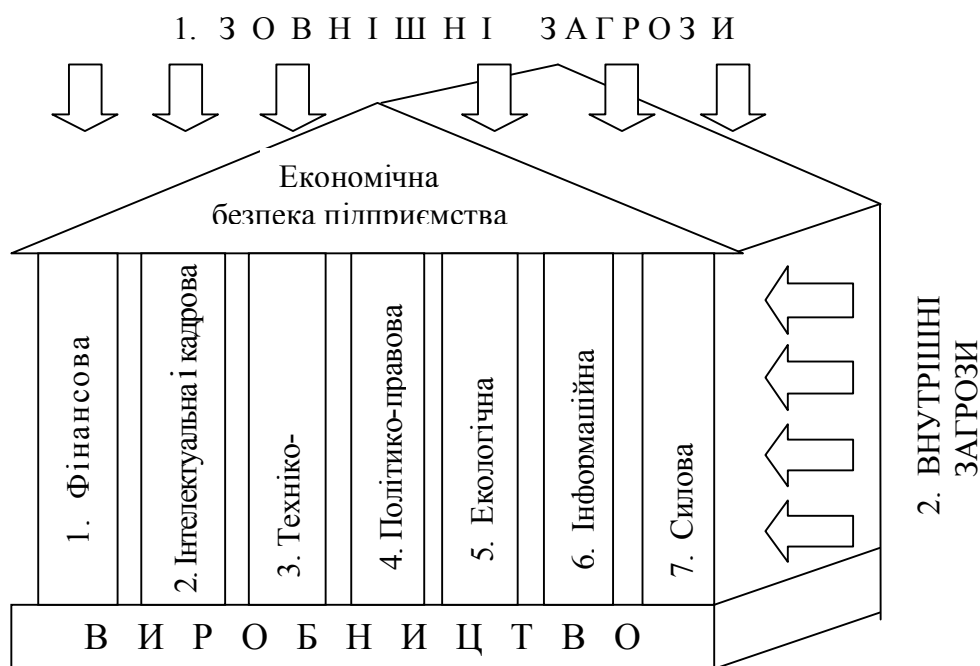

Рис. 2 – Модель зовнішніх та внутрішніх загроз ЕБП за функціональними складовими економічної безпеки

1 Фінансова безпека підприємства - це стан захищеності його фінансово-господарської діяльності, виражений у найкращих значеннях показників прибутковості, рентабельності, ліквідності, фінансової незалежності, якості управління та використання основних і оборотних коштів, структури його капіталу.

2 Забезпечення інтелектуальної та кадрової безпеки підприємства включає роботу з персоналом з метою підвищення ефективності його роботи, а також збереження і розвиток інтелектуального потенціалу підприємства.

3 Техніко-технологічна безпека підприємства включає в себе систему заходів щодо

забезпечення технологічної незалежності виробництва, і відповідно застосовуваних технологій, а також техніки світовим аналогам.

4 Забезпечення політико-правової складової економічної безпеки підприємства включає в себе дотримання підприємством і його працівниками всіх чинних законів, що стосуються його діяльності, а також роботу юридичної служби підприємства за сприятливого зміни його зовнішнього правового середовища. Крім того, якщо це велике підприємство, корпорація, то можливе лобювання рішень органів влади на його користь.

5 Основна сутність екологічної складової економічної безпеки з точки зору підприємства - у прагненні оптимізувати свої фінансові витрати таким чином, щоб при мінімальних витратах на забезпечення дотримання екологічних норм по технологічним процесам на підприємстві і його продукції мінімізувати свої втрати від

адміністративних санкцій за забруднення навколишнього середовища.

6 Основна сутність інформаційної складової економічної безпеки підприємства - забезпечення захисту інформаційного середовища підприємства та збереження комерційної таємниці, а також, що не менш важливо, збір і аналіз всієї інформації, що стосується його діяльності.

7 Під силовою складовою економічної безпеки підприємства розуміється забезпечення фізичної безпеки працівників підприємства (захист життя і здоров'я), а також збереження майна підприємства від негативних впливів, що загрожують втратою або зниженням його вартості [5].

Результати дослідження основних загроз економічній безпеці українських підприємств в сучасних умовах фінансово-економічної кризи та політичної нестабільності наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні загрози ЕБП за її функціональними складовими

Складові ЕБП / Загрози	1. Зовнішні	2. Внутрішні
1	2	3
1. Фінансова складова	1.1.1 Конкуренція цінова та нецінова, у т.ч. недобросовісна 1.1.2 Спекулятивні операції з цінними паперами підприємства 1.1.3 Агресивне скуповування акцій підприємства зовнішнім інвестором, загроза недружнього поглинання 1.1.4 Лобювання конкурентами не вигідних для нашого підприємства рішень органів влади 1.1.5 Зниження купівельної спроможності споживачів і, відповідно, зменшення попиту на продукцію (роботи, послуги) 1.1.6 Подорожчання кредитних ресурсів 1.1.7 Банкрутство банків, нестабільність банківської системи 1.1.8 Зниження якості банківського обслуговування (затримки у проведенні платежів та ін.) 1.1.9 Неприятливий інвестиційний клімат в країні 1.1.10 Корупція в органах влади (вимагання хабара; проведення перевірок або оперативних заходів за замовленням конкурента та ін.) 1.1.10 Вплив кримінальних структур 1.1.12 Форс-мажорні обставини (стихійні лиха, воєнні дії тощо) 1.1.13 Обставини, близькі до форс-мажорних (недосконалість чинного законодавства, ембарго, блокади, страйки, тощо) 1.1.14 Інфляційні процеси в країні 1.1.15 Підвищення поставальниками цін на сировину, матеріали, комплектуючі 1.1.16 Негативні зміни кон'юнктури на зовнішніх ринках	1.2.1 Неефективне фінансове планування та управління активами підприємства, нестача оборотних засобів 1.2.2 Відсутність чіткої, обґрунтованої стратегії розвитку підприємства або лише формальна наявність 1.2.3 Неефективна технологічна, товарна і ринкова стратегія підприємства 1.2.4 Слабке управління ринком акцій підприємства, помилки у дивідендній політиці

1	2	3
2. Інтелектуальна і кадрова складова	2.1.1 Переманювання цінних співробітників конкурентами 2.1.2 Неефективна кадрова політика вищих органів (якщо підприємство підпорядковується таким органам) 2.1.3 Зміни у законодавстві у бік зменшення соціальної захищеності працівників 2.1.4 Погіршення рівня життя населення у країні 2.1.5 Непрестижність роботи у даній галузі 2.1.6 Погіршення рівня освіти; зниження її доступності через комерціалізацію 2.1.7 Зміни у патентному, ліцензійному законодавстві 2.1.8 «Відтік мізків» за кордон 2.1.9 Відтік кадрів з місцевостей, прилеглих до регіону проведення воєнних дій 2.1.10 Ризик воєнної мобілізації працівників	2.2.1 Зниження продуктивності праці 2.2.2 Зростання плинності кадрів 2.2.3 Недостатній рівень трудової дисципліни 2.2.4 Недостатня кваліфікація керівників, неефективність планування і управління персоналом 2.2.5 Низький рівень роботи з персоналом, помилки при прийнятті кадрових рішень 2.2.6 «Фаворитизм» керівництва по відношенню до деяких працівників 2.2.7 Слабка матеріальна і нематеріальна мотивація 2.2.8 Відсутність «корпоративного духу», «команди» 2.2.9 Низький рівень культури і моральності персоналу 2.2.10 Незацікавленість керівництва в розвитку творчих здібностей працівників, розвитку інноваційної діяльності 2.2.11 Відсутність або низька якість програми розвитку інтелектуального потенціалу підприємства 2.2.12 Недостатня патентна захищеність підприємства 2.2.13 Недостатній рівень організації охорони праці й техніки безпеки на підприємстві
3. Техніко-технологічна складова	3.1.1 Перебої в енерго-, тепло-, водопостачанні 3.1.2 Інтервенція альтернативних технологій підприємств-конкурентів 3.1.3 Більш ефективні НДДКР конкурентів 3.1.4 Низький рівень техніки і технологій в країні 3.1.5 Уповільнення темпів НТП в країні 3.1.6 Недостатнє фінансування фундаментальних і прикладних досліджень в країні 3.1.7 Неефективна інноваційна та інвестиційна політика держави	3.2.1 Застарілі технології та обладнання 3.2.2 Помилкові прогнози розвитку товарних ринків підприємства 3.2.3 Невірна ліцензійна політика підприємства 3.2.4 Помилки в аналізі системи патентів, діючої на даному підприємстві 3.2.5 Помилки підприємства у визначенні напрямків розвитку комплексу основних технологій за профілем виробництва 3.2.6 Недостатня кваліфікація керівництва та інженерів-технологів підприємства
4. Політико-правова складова	4.1.1 Воєнні дії 4.1.2 Економічна нестабільність в країні 4.1.3 Економічні та політичні блокади та ембарго 4.1.4 Політична криза 4.1.5 Зіткнення інтересів політичних груп та прошарків за економічними, національними та іншими мотивами 4.1.6 Зміни у законодавстві та системі його реалізації (з питань господарського права, з питань власності, з податкового і митного законодавства та ін.) 4.1.7 Більш ефективне правове забезпечення діяльності підприємств-конкурентів 4.1.8 Корупція в органах влади, зокрема судової	4.2.1 Низький рівень правової роботи на підприємстві 4.2.2 Слабке правове пророблення договірних відносин з персоналом і контрагентами 4.2.3 Неефективне відстоювання інтересів підприємства у конфліктних ситуаціях 4.2.4 Слабке планування юридичного забезпечення діяльності підприємства 4.2.5 Недоліки в плануванні та здійсненні заходів з покращення зовнішнього політико-правового середовища підприємства

1	2	3
5. Екологічна складова	5.1.1 Посилення світових екологічних норм 5.1.2 Нераціональне розміщення продуктивних сил в країні 5.1.3 Глобальна екологічна криза 5.1.4 Підвищення відповідальності за забруднення навколишнього середовища, випуск неекологічної продукції 5.1.5 Небажання покупців купувати неекологічні товари 5.1.6 Більш сучасні технології конкурентів (з очищення стоків, недопущення шкідливих викидів тощо)	5.2.1 Відсутність або неналежний стан очисних споруд на підприємстві 5.2.2 Застарілі, неекологічні технології виробництва продукції 5.2.3 Неєкологічна продукція 5.2.4 Нестача коштів для фінансування екологічної служби підприємства, розроблення або придбання більш сучасних технологій 5.2.5 Недостатній контроль за параметрами технологічних процесів і порядком використання і зберігання відходів виробництва 5.2.6 Недостатня кваліфікація інженерів-технологів
6. Інформаційна складова	6.1.1 Нанесення шкоди репутації підприємства або іншого збитку його економічній безпеці шляхом розповсюдження негативної інформації про діяльність підприємства 6.1.2 Промисловий шпіонаж 6.1.3 Переманювання конкурентами співробітників, які мають доступ до важливої інформації 6.1.4 Хакерські атаки на підприємство (пошкодження веб-сайтів, крадіжка паролів доступу, конфіденційної інформації, дія вірусних програм тощо) 6.1.5 Неможливість отримання важливої інформації про діяльність конкурентів та перспективи зміни законодавства в країні 6.1.6 Форс-мажорні обставини, внаслідок яких наноситься збиток інформаційній системі підприємства	6.2. Неефективна організація роботи і недостатнє фінансування діяльності інформаційно-аналітичної служби підприємства 6.2.2 Неточне формулювання завдань аналіза вищим керівництвом підприємства 6.2.3 Слабка взаємодія підрозділів підприємства 6.2.4 Недоліки в оцінці вхідної інформації інформаційно-аналітичною службою підприємства 6.2.5 Неефективна організація документообороту, дублювання звітності 6.2.6 Доступ до важливої інформації занадто великої кількості працівників 6.2.7 Балакучість працівників, можливість видачі комерційної таємниці у неформальній бесіді 6.2.8 Видача комерційної таємниці конкурентам працівниками за винагороду
7. Силова складова	7.1.1 Криміналізація економіки 7.1.2 Корупція в економіці 7.1.3 Проведення силових/воєнних операцій на території, де розташоване підприємство 7.1.4 Форс-мажорні обставини (пожари, повені, землетруси та інші стихійні лиха) 7.1.5 Фізичний та моральний тиск на керівництво та працівників підприємства з боку конкурентів та інших контрагентів	7.2.1 Розкрадання працівниками майна підприємства, сировини, ресурсів, комплектуючих тощо 7.2.2 Фальсифікація звітності підприємства з метою привласнення грошових коштів 7.2.3 Навмисне псування техніки, обладнання тощо за винагороду за замовленням третіх осіб 7.2.4 Надання працівниками підприємства стороннім особам допомоги у скоєнні протиправних дій на підприємстві з метою нанесення збитку 7.2.5 Недостатня якість охоронної діяльності служби безпеки підприємства (охорони периметру підприємства, організації пропускного режиму тощо)

Таким чином, визначення та систематизація загроз економічній безпеці підприємства з урахуванням специфіки сучасної фінансово-економічної та політичної кризи надасть можливість керівництву українських підприємств вчасно прогнозувати вплив цих загроз і розробляти заходи з їхньої нейтралізації, забезпеченню ЕБП.

Висновки і перспективи подальших досліджень. ЕБП – це стан захищеності діяльності підприємства від всіх видів загроз, як зовнішніх, так і внутрішніх; стан, при якому забезпечується стабільне функціонування і прогресивний розвиток підприємства, і який досягається шляхом максимального ефективного використання наявних

ресурсів і швидкої адаптації до умов середовища, що змінюється.

В статті визначено співвідношення понять «виклик», «ризик», «загроза», «небезпека». Визначено основні внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці підприємств за функціональними складовими (фінансовою, інтелектуальною і кадровою, техніко-технологічною, політико-правовою, екологічною, інформаційною, силовою) в умовах фінансово-економічної та політичної кризи.

Напрямами подальших досліджень може бути уточнення системи загроз ЕБП з урахування галузевої специфіки та особливостей функціонування конкретного аналізованого підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Звіт Міністерства фінансів України "Про виконання Державного бюджету України за 2013 рік". 24.03.2014. - Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=397457&cat_id=53608
2. МВФ снова ухудшил прогноз падения ВВП Украины до 7,5% [Електронний ресурс]. 02 сентября 2014. - Режим доступу: <http://delo.ua/ukraine/mvf-snova-uhudshil-prognoz-padenija-vvp-ukrainy-do-75-246190/>.
3. Амбрик Л. П. Прагматика фіскальної політики в Україні [Електронний ресурс] / Л.П. Амбрик // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". - 2014. - №8. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3255>.
4. Тишук Т.А. Масштаби тінізації економіки України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kse.org.ua/ru/about/kse-news/?newsid=442>.
5. Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность) [Текст]: Учебно - практ. пособие. / В.И. Видяпин, В.И. Дуженков, Д.И. Ефимов и др./Под. ред. Е.А. Олейникова - М.: ЗАО "Бизнес-школа Интел - СИНТЕЗ", 1997. - 279 с.
6. Экономическая безопасность: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальностям экономики и управления / [В.А. Богомолов и др.]; под ред. В.А. Богомолова.—2-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. - 295 с.
7. Вечканов Г.С. Экономическая безопасность [Текст]: Учеб. для вузов. / Г.С. Вечканов. – СПб.: Питер, 2007. – 384 с. – (Серия «Учебник для вузов»).
8. Грунин О. А. Экономическая безопасность организации [Текст]. / О.А. Грунин, С.О. Грунин. - СПб.: Питер, 2002. –160 с. – (Серия «Учебные пособия»).
9. Гапоненко В.Ф. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы [Текст]. / В.Ф. Гапоненко, А.Л. Беспалько, А.С. Власков - М.: Издательство «Ось-89», 2007. - 208 с.
10. Экономика и организация безопасности хозяйствующих субъектов [Текст] : учеб. для вузов / В.С. Гусев, В.А. Демин, Б.И. Кузин и др. - 2-е изд. - СПб.: Питер, 2004. - 281 с. - (Серия «Учебник для вузов»).
11. Дикань В.Л. Комплексна методика визначення рівня економічної безпеки, оцінки ризиків та ймовірності банкрутства підприємства [Текст]: монографія / В.Л. Дикань, І.Л. Назаренко – Харків: УкрДАЗТ, 2010. – 142 с.
12. Дикань В.Л. Економічна безпека підприємства [Текст]: навч. посібник. / В.Л. Дикань, І.В. Воловельська, О.В. Маковоз. – Харків: УкрДАЗТ, 2011.-266 с.
13. Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємств [Текст] / О.В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005. – 170 с.
14. Моделирование экономической безопасности: держава, регион, предприятие [Текст]: Монографія. / В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, О.І. Черняк та ін. – Харків: ВД "ІНЖЕК", 2006. – 240 с.
15. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення [Текст]: монографія / Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. – К.: Лібра, 2003. - 280 с.
16. Пашнюк Л. Загрози економічній безпеці підприємства та засоби їх нейтралізації [Текст] / Л. Пашнюк // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка. – 2013. - №20 (151). – С. 93 – 96.
17. Мельник О.О. Система загроз економічній безпеці підприємства [Електронний ресурс] / О.О. Мельник . – Режим доступу: www.kpi.kharkov.ua/archive/.../Melnik.pdf
18. Руснак Л. Р. Сфера ризиків та загроз економічній безпеці суб'єктів підприємницької діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Л. Р. Руснак, І. М. Ковальська. – Режим доступу: <http://int-konf.org/konf122013/626-rusnak-l-r-kovalska-m-sfera-rizikv-ta-zagroz-ekonomichny-bezpec-subyektiv-pdpriyemnickoyi-dyalnost-v-ukrayin.html>.
19. Тищенко В.В. Загрози економічній безпеці підприємства [Електронний ресурс] / В.В. Тищенко. – Режим доступу: hesis.at.ua/publ/2014_r_bezpekoznavstvo_teorija_ta_praktika_15_03_15_04/ti_shhenko_v_v_zagrozi_ekonomichnij_bezpeci_pidpriemstva/10-1-0-341
20. Костюк Ж. С. Поняття ризику,

небезпеки та загрози як базових категорій транспорту і промисловості. - №43, 2013. – С. 142
розкриття сутності економічної безпеки – 149.
підприємства / Ж.С. Костюк // Вісник економіки

Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Назаренко І.Л.

УДК 658.7:334.716

ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Устенко М. О., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

Для створення ефективної мережі та успішного здійснення логістичної діяльності, необхідне проведення ретельного проектування побудови логістичних систем на промислових підприємствах. Стратегічна логістика, виходячи з довгострокових цілей підприємства, здатна істотно змінити всю системну організацію підприємства. Будь-які логістичні перетворення супроводжуються значними витратами, тому вимагають реалізації послідовної і розгорнутої в просторі й часі програми заходів, які одночасно є комплексом необхідних соціально-економічних, організаційно-технічних, інформаційних, правових, кадрових та інших передумов створення повноцінного логістичного забезпечення діючих структур.

Ключові слова: логістика, логістична система, логістичний підхід, підприємство, організаційна структура.

ОБОСНОВАНИЕ НЕОБХОДИМОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ЛОГИСТИЧЕСКИХ СИСТЕМ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ

Устенко М. А., к.э.н., доцент (УкрГАЗТ)

Для создания эффективной сети и успешного ведения логистической деятельности необходимо проведение досконального проектирования логистических систем на промышленных предприятиях. Стратегическая логистика, исходя из долгосрочных целей предприятия, способна существенно изменить всю систему организации производства. Любые логистические преобразования сопровождаются значительными затратами, поэтому требуют реализации последовательной и развернутой в пространстве и времени программы действий, которые одновременно являются комплексом необходимых социально-экономических, организационно-технических, информационных, правовых, кадровых и других предпосылок создания полноценного логистического обеспечения действующих структур.

Ключевые слова: логистика, логистическая система, логистический подход, предприятие, организационная структура.

RATIONALE FOR THE IMPLEMENTATION OF LOGISTICS SYSTEMS FOR ENTERPRISE

Ustenko M.O., Candidate of Economic Sciences (USA of RT)

To create an effective network and the successful implementation of logistics activities necessary to conduct a careful design of building logistics systems in the industry. Strategic logistics, based on long-term goals of the company, can significantly change the whole system of the enterprise organization. Any logistic transformation involving significant costs, and therefore requires the implementation of a consistent and deployed in space and time of a program of activities that are both complex of socio-economic, organizational, technical, informational, legal, personnel and other prerequisites for the creation of full-fledged logistics software existing structures. As a relatively new tool management, logistics is a synthesis of many techniques